

ΕπιχειρούΜμΕ μαζί ΑνεβαίνουΜμΕ μαζί

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

Οι μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα

Οδηγός ανάπτυξης & διαδρομές
επιχειρηματικής ΜμΕγέθυνσης

Σύνοψη Β' μέρους μελέτης ΣΕΒ - ΕΥ

Οι μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις (ΜμΕ) στην Ελλάδα

Μέρος Β (σύνοψη): Διαδρομές επιχειρηματικής μεγέθυνσης.

Η διεθνής εμπειρία και οι ελληνικές ΜμΕ

Η αναγκαιότητα ενός Συμφώνου για τις ΜμΕ

Α. Η διεθνής εμπειρία

Απόκλιση από τις ευρωπαϊκές επιδόσεις. Η Ελλάδα υπολείπεται στους επιμέρους δείκτες, αναφορικά με την παρουσία, το μέγεθος και την αποδοτικότητα των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Σύνοψη συγκριτικής αξιολόγησης: Η οικονομική και παραγωγική μεγέθυνση των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων (ΜμΕ) στην Ελλάδα προσκρούει, εκτός των συνεπειών της κρίσης, σε διαθρωτικές αδυναμίες τους που προϋπήρχαν και οφείλονται σε πολιτικές οι οποίες προκαλούν παρατεταμένη καθήλωση σε μικρά μεγέθη. Η άρση των συνεπειών της κρίσης είναι μεν αναγκαία, αλλά δεν θα επιλύσει (μόνη της) τις διαχρονικές αδυναμίες των ΜμΕ. Οι χώρες της Ε.Ε. αντιμετωπίζουν αυτές τις αδυναμίες με στρατηγική επιλογή τη μεγέθυνση.

Η υστέρηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων αναλύεται στα εξής:

- **Υψηλός κατακερματισμός & επιχειρηματικότητα ανάγκης:** Το ποσοστό των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι κατά 3,9% υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (96,9% έναντι 93% επί του συνόλου των επιχειρήσεων). Στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, η Ελλάδα βρίσκεται κάτω από το μισό του ευρωπαϊκού μέσου όρου (3,1% έναντι 7%). Οι πολύ μικρές είναι κυρίως μονοπρόσωπες ή/και οικογενειακές επιχειρήσεις. Πολύ συχνά, αποτελούν επιχειρηματικότητα ανάγκης λόγω έλλειψης εναλλακτικών, κάτι που συχνά οδηγεί σε έλλειψη πρόθεσης μεγέθυνσης, σε αντίθεση με την Ε.Ε.
- **Χαμηλός αριθμός απασχολούμενων ανά επιχείρηση.** Ενδεικτικά, στην Ελλάδα, η μεσαία επιχείρηση δημιουργεί μόλις 94 (μ.ο.) θέσεις εργασίας, 9 λιγότερες από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η απόσταση μεγαλώνει όσο μικραίνει το εταιρικό μέγεθος. Η εικόνα προϋπάρχει της κρίσης (2008).
- **Χαμηλή προστιθέμενη αξία.** Στο 1/3 του μέσου όρου της Ε.Ε., η προστιθέμενη αξία ανά επιχείρηση στην Ελλάδα.
- **Χαμηλή παραγωγικότητα,** γεγονός που αναδεικνύει την περιορισμένη συνεισφορά στην οικονομική ανάπτυξη. Η παραγωγικότητα των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα υπολογίζεται σε μόλις 40% της Ε.Ε. (€14.000 ευρώ έναντι €35.000 ευρώ ανά εργαζόμενο). Σε αντίθεση, η παραγωγικότητα των μικρών φτάνει το 65% της Ε.Ε. και των μεσαίων το 75% της Ε.Ε. Συνολικά, είναι μόλις στο 50% του μ.ο. της Ε.Ε.
- **Περιορισμένες εξαγωγές & λίγες εξαγωγικές επιχειρήσεις.** Εξάγουν, έστω και περιστασιακά, μόλις 17.460 πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (2,5% του συνόλου). Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα βρίσκονται πιο κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο (στο 70% και 78% του ευρωπαϊκού μέσου οι εξαγωγές επί των πωλήσεων). Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, υστερούν σημαντικά (στο 42% του ευρωπαϊκού μέσου όρου).
- **Αποκομμένες εξαγωγές από διεθνείς παραγωγικές αλυσίδες.** Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις δε συμμετέχουν ενεργά σε διεθνή παραγωγικά δίκτυα. Από τις 17.460 εξαγωγικές, οι μισές περίπου (1,24% του συνόλου) εξάγουν σε χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι 5.700 (0,8% του συνόλου) στη μεταποίηση και οι υπόλοιπες σε γεωργία, κατασκευές, υπηρεσίες, κτλ.
- **Στασιμότητα, έλλειψη δυναμικής και απουσία νέων προσπαθειών,** όπως αποτυπώνεται από την ηλικία της μέσης επιχείρησης. Μόλις 25% των ελληνικών επιχειρήσεων είναι ηλικίας κάτω των 3 ετών, έναντι 43% στην Ιρλανδία. Σχεδόν το 50% των επιχειρήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα είναι γηραιότερες των 10 ετών, με αυτές άνω των 6 ετών να φτάνουν το 60%.
- **Χωρίς προοπτική μεγέθυνσης, ακόμα και πριν την κρίση.** Επιχειρηματίες αρχικών σταδίων, το 2015, δήλωσαν κατά 87% πως δεν προτίθενται να προσλάβουν περισσότερους από 5 εργαζόμενους

την επόμενη πενταετία (έρευνα GEM). Η τάση προϋπήρχε της κρίσης (71% το 2006). Στην Ελλάδα, μόλις το 4,1% εκτιμά ότι θα είναι σε θέση να συνεισφέρει περισσότερες από 10 θέσεις απασχόλησης, ενώ, σε χώρες της Ε.Ε., το ποσοστό κυμαίνεται στο 15%.

Β. Η μεγέθυνση των ΜμΕ πρέπει να γίνει εθνικός στόχος

Ορισμός μεγέθυνσης (ΟΟΣΑ): Επίτευξη τουλάχιστον 20% μέσου ετήσιου ρυθμού αύξησης της απασχόλησης ή των εσόδων για μια τριετία και τουλάχιστον 10 εργαζόμενους αρχικά.

Το πρώτο μέρος της μελέτης ΣΕΒ-ΕΥ τεκμηρίωσε το ανταγωνιστικό μειονέκτημα που δημιουργεί στην οικονομία το πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων. Το δεύτερο μέρος της μελέτης δείχνει ότι χώρες με δυναμικές μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις (ΜμΕ), επιλέγουν τη μεγέθυνση ως στρατηγική για την επιβίωση των επιχειρήσεών τους. Η ανάλυση της ΕΥ έχει παραδείγματα χωρών που, πετυχαίνοντας μείωση κατά 5% των στάσιμων επιχειρήσεων, αύξησαν 1% το ΑΕΠ, λόγω παραγωγικότητας.

Οι ελληνικές μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις (ΜμΕ), συνεπώς, έχουν ανάγκη από ένα νέο μείγμα πολιτικών, ένα Σύμφωνο, που θα θέτει σαν προτεραιότητα την παραγωγική μεγέθυνσή τους.

Η μετάβαση από τις «πολιτικές για το μικρό μέγεθος» που συνεχίζει να εφαρμόζει η Ελλάδα, σε «πολιτικές μεγέθυνσης», ανάλογες του ευρωπαϊκού ανταγωνισμού διασφαλίζει επιβίωση και προσφέρει υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης των ΜμΕ.

Οι μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις (ΜμΕ), συνεπώς, έχουν ανάγκη από ένα νέο μείγμα πολιτικών. Ο ΣΕΒ προτείνει ένα Σύμφωνο για τις ΜμΕ που θέτει την παραγωγική μεγέθυνση τους σαν προτεραιότητα.

Για τον ΣΕΒ, κεντρικός στόχος του Συμφώνου πρέπει να είναι η δημιουργία 8.000 περισσότερων μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων μέχρι το 2025. Ο ρεαλιστικός αυτός στόχος αντιπροσωπεύει μια συντηρητική αύξηση των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων κατά μόλις 2% (από το 3% σήμερα, στο 5% και έναντι 7% της Ε.Ε., επί του συνόλου των επιχειρήσεων).

Όφελος: Η μερική αυτή σύγκλιση των ελληνικών μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων (ΜμΕ) στα χαρακτηριστικά του μέσου ευρωπαϊκού όρου προσθέτει 100.000 νέες δουλειές (καθαρή αύξηση 6%) και επιπλέον €7,7 δισ. στο ΑΕΠ (+4%).

Η υιοθέτηση του Συμφώνου για τις ΜμΕ πρέπει να γίνει με ευρεία συναίνεση, να υπηρετείται με συνέπεια, ανεξαρτήτως κυβερνητικών κύκλων, και με περιοδική αξιολόγηση.

Γ. Προτεραιότητες του Συμφώνου

Οι επιμέρους στόχοι των σημαντικότερων διαδρομών ανάπτυξης συνοψίζονται στα ακόλουθα.

1^η Διαδρομή. Εξαγωγές σε διεθνείς παραγωγικές αλυσίδες: Η προσήλωση στην εσωτερική ζήτηση περιορίζει τη μεγέθυνση των ελληνικών μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων (ΜμΕ). Επιπλέον, δε συμμετέχουν ενεργά σε διεθνή παραγωγικά δίκτυα. Από τις 17.460 εξαγωγικές ΜμΕ (2,5% του συνόλου), μόνο οι 5.700 (0,8% του συνόλου) αναζητούν πρόσβαση σε βιομηχανικά δίκτυα (B2B).

Στόχος είναι 1.750 (+10%) επιπλέον εξαγωγικές μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις (ΜμΕ), κυρίως προς διεθνή παραγωγικά δίκτυα. Το **όφελος** είναι η προσθήκη περίπου €6 δισ. στις εξαγωγές.

2^η Διαδρομή. Δεξιότητες, οργάνωση, εταιρικές ικανότητες: Ο περιορισμός του χάσματος γνώσεων στο Industry 4.0, οι δεξιότητες διακυβέρνησης και οι διαδικασίες μετάβασης στην επόμενη γενιά αυξάνουν την ανθεκτικότητα των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων (ΜμΕ).

Στόχος είναι 10% βελτίωση της παραγωγικότητας των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων (ΜμΕ). Το **όφελος** είναι η προσθήκη €4,3 δισ. στο ΑΕΠ (+2,3%).

3^η Διαδρομή. Καινοτομία - τεχνολογία - γνώση: Τα κίνητρα για τον μετασχηματισμό της καινοτομίας σε προϊόντα και υπηρεσίες, καθώς και τα συμπλέγματα ταχύτερης μεταφοράς της έρευνας στις επιχειρήσεις, δημιουργούν δυναμικότερες μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις (ΜμΕ).

Στόχος είναι 1.400 περισσότερες μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις (ΜμΕ) **ειδικά στη μεταποίηση** (+2% επί του συνόλου των επιχειρήσεων, η μισή απόσταση από την Ε.Ε.), με περισσότερη γνώση και τεχνολογία. Το **όφελος** είναι η προσθήκη €4,2 δισ. στο ΑΕΠ (+2,3%).

4^η Διαδρομή. Πρόσβαση στη χρηματοδότηση: Πέρα από τον τραπεζικό δανεισμό, η χρηματοδότηση περιλαμβάνει επενδυτικά κεφάλαια, χρηματιστηριακά προϊόντα. Επίσης, συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα με ισχυρή ανταποδοτικότητα, δηλαδή διαφορετικά από αυτά που έχουμε σήμερα.

Στόχος είναι η **ανταποδοτική αξιοποίηση της δημόσιας χρηματοδότησης**. Οι δημόσιοι πόροι (ΕΣΠΑ, «αναπτυξιακός» νόμος, κτλ.) να δίνονται με κριτήριο τη μεγέθυνση (βάσει ΟΟΣΑ) και όχι τις δαπάνες. Το **όφελος** είναι ότι οι δημόσιοι πόροι και ενθαρρύνουν τη οικονομική βιωσιμότητα και επιστρέφουν στα δημόσια ταμεία τελικά.

5^η Διαδρομή: Συνεργασίες, συμπράξεις και συγκεντρώσεις. Στην Ελλάδα το 2016 πραγματοποιήθηκαν 33 συμφωνίες (εξαγορές – συγχωνεύσεις), έναντι 28 το 2015 και 22 το 2014. Το 2016 η εκτιμώμενη συνολική αξία έφτασε τα 1,27 δις δολάρια. Κατά μέσο όρο την τελευταία τριετία οι ΜμΕ κατέλαβαν μόνο το 27% των συμφωνιών (23).

Για την επιτάχυνση της μεγέθυνσης, χρειαζόμαστε **πλαίσιο κινήτρων** με ρυθμίσεις για αυξημένες αποσβέσεις των συγχωνευμένων εταιριών, ειδικούς όρους χρηματοδότησης για τις συγχωνεύσεις, παροχή εγγυήσεων σε μικρές επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να γίνουν προμηθευτές σε μεγάλες επιχειρήσεις, κτλ.

6^η Διαδρομή: Ρυθμιστικό περιβάλλον. Σήμερα το κόστος συμμόρφωσης φτάνει στο δπλάσιο άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Στόχος είναι η 50% μείωση του κόστους συμμόρφωσης, με πολιτικές ενθάρρυνσης επενδύσεων, πάταξης του αθέμιτου ανταγωνισμού και του λαθρεμπορίου, απλούστερου πτωχευτικού κώδικα και δεύτερης ευκαιρίας, μειωμένης φορολογίας, απλών φορολογικών διαδικασιών, κτλ. Το προφανές όφελος είναι η ανταγωνιστικότητα των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων (ΜμΕ)..

Ορισμοί (Ε.Ε.)

- i. **Πολύ μικρή επιχείρηση** προσωπικό έως και 9 εργαζόμενους, κύκλο εργασιών έως και €2 εκατ. ή ισολογισμό έως και €2 εκατ.
- ii. **Μικρή επιχείρηση** προσωπικό έως και 49 εργαζόμενους, κύκλο εργασιών έως και €10 εκατ. ή ισολογισμό έως και €10 εκατ.
- iii. **Μεσαία επιχείρηση** προσωπικό έως και 249 εργαζόμενους, κύκλο εργασιών έως και €50 εκατ. ή ισολογισμό έως και €43 εκατ.

Στο παρόν σημείωμα: Ως πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις νοείται το άθροισμα των ανωτέρω.

Για περισσότερες πληροφορίες

ΣΕΒ

Τομέας Βιομηχανίας, Αναπτυξιακών
Πολιτικών και Δικτύων
industrial@sev.org.gr
T: +30 211 5006 120
sev.org.gr

EY

κ. Ευάγγελος-Μάξιμος Α. Σκοπελίτης
Υπεύθυνος Επικοινωνίας
Evangelos-Maximos.Scopelitis@gr.ey.com
T: +30 210 2886 419
ey.com